

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

Lausuntoyhteenveto: hallituksen esityksen luonnos tupakkalain muuttamisesta

1 Lausuntopyyntö esitysluonnoksesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi tupakkalain muuttamisesta (VN/11255/2023). Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 13.10.2023–24.11.2023. Lausuntoja pyydettiin antamaan lausuntopalvelu.fi-palvelussa.

2 Lausunnonantajat

Lausuntoja saatiin yhteensä 60 kappaletta. Lausuntonsa antoivat viranomaisista oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, valtiovarainministeriö, Myrkytystietokeskus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (jäljempänä *Valvira*), Opetushallitus, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (jäljempänä *THL*), Tulli, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (jäljempänä *Tukes*), Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Etelä-Karjalan hyvinvointialue, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Kainuun hyvinvointialue, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue, Päijät-Hämeen hyvinvointialue, Satakunnan hyvinvointialue, Varsinais-Suomen hyvinvointialue, Espoon seudun ympäristöterveys, Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan ympäristöterveysyksikkö (jäljempänä *Helsingin kaupunki*), Kotkan kaupunki, Kuopion kaupunki, Porin kaupunki, Porvoon kaupunki, Siilinjärven kunnan ympäristöterveyspalvelut, Tampereen kaupungin ympäristöterveys (jäljempänä *Tampereen kaupunki*), Ylivieskan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue, Allergia-, Iho- ja Astmaliitto ry, DAT Lääkärit tupakkaa vastaan –verkosto, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto, Filha ry, Hengitysliitto ry, Liikennepalvelukauppiat ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Päivittäistavara kauppa ry, Savuton Suomi 2030 –verkosto, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen ASH ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Lääkäriliitto — Finlands Läkarförbund ry, Suomen Sydänliitto ry, Suomen Syöpäyhdistys ry, Suomen Terveidenhoitajaliitto STHL ry, Tupakkateollisuusliitto ry, Vapers Finland ry, Auralaki Ky, British American Tobacco Denmark A/S ja British American Tobacco Finland Oy (jäljempänä *BAT*), Haypp Group AB, High Voltage Group Oy, Hit Factor/Viestintäilme Oy, Imperial Brands Finland Oy, JNTL Consumer Health (Finland) Oy, part of Kenvue (jäljempänä *Kenvue*), Nordic Nicotine Pouches Alliance, Philip Morris Finland Oy, R-kioski Oy, Valo SWE Oy, Wellgio Medical Oy Ltd sekä yksi yksityishenkilö.

Sisäministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä, ympäristöministeriöllä, Fimealla ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksella ei ollut esitykseen lausuttavaa.

3 Lausunnonantajien näkemykset

Yleistä esitysluonnoksesta

2 § Määritelmät

Viranomaiset, kansanterveysjärjestöt sekä muut järjestöt pitivät kannatettavana savuttoman nikotiinituotteen määritelmän lisäämistä tupakkalain 2 §:ään.

Valtiovarainministeriö ehdotti, että määritelmän tulisi kattaa myös nestemäiset tuotteet. Määritelmässä voitaisiin tuoda esimerkinomaisesti esiin, minkälaisia nestemäisiä tuotteita määritelmä voisi kattaa. Tupakkalain määritelmässä tulisi varautua myös siihen, että nikotiinisumutteita tulisi jossain vaiheessa markkinoille myös muuhun kuin lääkelain mukaiseen käyttöön.

Valvira ehdotti määritelmää tarkennettavaksi siten, että määritelmän loppuosa kuuluisi: ”ja joka sisältää nikotiinia”. Esitettyssä mallissaan määritelmä edellyttäisi, että tuotteeseen on lisätty nikotiinia, ja voi olla tulkinnanvaraista, milloin tämä lisäedellytys täyttyy. Valviran lausunnon mukaan olisi myös perusteltua, että määritelmäsäännökseen sisällytettäisiin tupakkalain määritelmien keskinäinen systematiikka sekä tarkennettaisiin ehdotettua viittausta 10—12 kohdassa tarkoitettuihin tupakkatuotteisiin.

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

BAT:n ja Vapers Finland ry:n mukaan savuttoman nikotiinituotteen määritelmä on liian monitulkintainen, mikä voi aiheuttaa sekaannusta. Tarkempuna määritelmänä pidettiin esimerkiksi ”suussa käytettäviä nikotiinipusseja”.

Espoon seudun ympäristöterveys ja Helsingin kaupunki pitivät valitettavana sitä, ettei energianuuskan määritelmään ja sen käyttämiseen ehdotettu esityksessä tiukennuksia.

6 § Valviran tehtävät

Lausunnonantajilla ei ollut pääosin huomautettavaa esitetyistä muutoksista 6 §:ään.

Tukesin lausunnon mukaan Valviralle ja kunnille tulisi keskittää myös tupakkalain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden pakkaus- ja merkintävelvoitteiden valvonta. Neuvontavelvoite CLP-asetuksen säännöksistä säilytettäisiin edelleen Tukesilla kemikaalilain 16 §:n nojalla.

Valviralla ei ollut lausuttavaa ehdotuksesta, mutta se toi esille, että savuttomien nikotiinituotteiden markkinoiden kehitystä olisi tärkeää seurata ja kunnan tehtäviä tulisi selkeyttää siten, että ne kattaisivat paikallisen toiminnan nikotiinipitoisten tuotteiden käytön lopettamiseksi.

Helsingin kaupunki ehdotti lausunnossaan, että etämyynnin valvonta tulisi tupakkalaissa keskittää Valviralle.

22 § Eräiden muiden tuotteiden valmistajan ja maahantuojan yleiset velvollisuudet

Lausunnonantajat kannattivat esitystä yleisesti ja suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut siitä lausuttavaa.

25 a § Savuttomia nikotiinituotteita koskevat vaatimukset

1 momentti: Nikotiinipitoisuus

Viranomaiset, kansanterveysjärjestöt ja Philip Morris Finland Oy pitivät esitettyä savuttoman nikotiinituotteen nikotiinipitoisuuden enimmäismäärää, eli enintään 20 milligrammaa grammassa tuotetta, liian korkeana. Enimmäismäärää tulisi siksi tarkastella uudelleen. Useassa lausunnossa ehdotettiin sitä, että enimmäispitoisuus tulisi määritellä pussikohtaisesti ja pusseille tulisi samalla asettaa enimmäispaino. Lausunnoissa korostettiin sitä, että esitetty nikotiinipitoisuusraja on korkea ja hengenvaarallinen pienille lapsille, jotka voivat imeskellä tai niellä pusseja. Esitetty nikotiinipitoisuusraja on asetettu grammaa kohden, joten nikotiinipussin kokoa kasvattamalla voidaan kasvattaa yhdessä pussissa olevan nikotiinin määrää. Myös muissa EU-maissa on säädetty matalammasta nikotiinipitoisuuden enimmäismäärästä kuin 20 milligrammaa grammassa.

Myrkytystietokeskuksen mukaan nikotiinin enimmäispitoisuus tulisi asettaa esitettyä matalammalle tasolle, joksi ehdotettiin 4–8 milligrammaa grammassa. THL esitti lausunnossaan, että nikotiinipusseissa ei tulisi sallia yli 8 milligrammaa nikotiinia per pussi sisältäviä tuotteita.

Filha ry ehdotti, että nikotiinipussien sisältämä nikotiinimäärä säädettäisiin tasolle, joka vastaisi tupakka- ja nikotiinituotteiden lopettamisen tueksi tarkoitettujen lääkelain alaisten nikotiinikorvaushoitotuotteiden nikotiinimäärää (esim. 4 milligrammaa grammassa).

Liikennepalvelukauppiat ry:n mukaan nikotiinipussien sallitun nikotiinipitoisuuden raja tulisi säilyttää nykytasolla. Alle 20 milligrammaa nikotiinia sisältävien nikotiinipussien myynnin tulee olla sallittua eikä nikotiinipitoisuuden rajaa tule asettaa nikotiinipussin painoon perustuvaksi.

2 momentti: Maut

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

Esitystä siitä, että kiellettyjä olisivat maut, jotka ovat omiaan houkuttelemaan nuoria, pidettiin lausunnoissa yleisesti liian tulkinnanvaraisena ja hankalana määritellä. Myös alkoholin maun määrittelemistä pidettiin vaikeana.

Viranomaiset ja kansanterveysjärjestöt katsoivat, että savuttomissa nikotiinituotteissa tulisi kieltää kaikki tunnusomaiset tuoksut ja makuaineet kuten on tehty muidenkin tupakka- ja nikotiinituotteiden kohdalla. Savuttomien nikotiinituotteiden makuna tulisi sallia vain tupakan maku.

Nordic Nicotine Pouches Alliance, Vapers Finland ry, tupakkateollisuuden edustajat ja yksityishenkilö katsoivat lausunnoissaan, että savuttomien nikotiinituotteiden makuvaihtelua rajoittava sääntely lisäisi tuotteiden harmaata maahan tuontia. Lisäksi nikotiinipussit eivät toimisi tällöin houkuttelevana vaihtoehtona nuuskaajille ja tupakoijille, jotka yrittävät vaihtaa niistä vähemmän haitallisiin tuotteisiin.

Valo SWE Oy katsoi, että mauista tulisi kieltää vain karkkien ja jälkiruoan maut, jotka ovat selvästi suunnattu nuorille. Makujen rajoittaminen ehdotetulla tavalla olisi EU-oikeuden sekä perustuslaissa turvattu elinkeinonvapauden vastaista.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry esitti lausunnossaan, että aikuisille suunnattujen hedelmä- tai marjamakujen tulisi säilyä sallittuina.

3 momentti: Lisäaineet

Viranomaiset ja kansanterveysjärjestöt kannattivat ehdotusta siitä, että savuttomissa nikotiinituotteissa kielletäisiin tietyt lisäaineet, joista pääosa on kielletty myös tupakkatuotteissa. Suomen Syöpäyhdistys ry ehdotti, että säännökseen ehdotetut 2-4 momentit korvattaisiin tekstillä: ”Mitä 11 §:n 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös savuttomaan nikotiinituotteeseen.”

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä huomautti, että myös mentolin maku tulisi pykäläehdotuksen vastaisesti kieltää savuttomissa nikotiinituotteissa. Mentoli on kielletty ainesosa tupakkatuotteissa ja sähkösavukkeissa, eikä tästä tulisi poiketa savuttomien nikotiinituotteiden osalta. Nikotiinituotteet, joihin on lisätty mentolia, voivat aiheuttaa vaikeamman nikotiiniriippuvuuden kuin nikotiinituotteet, joissa sitä ei ole.

Valvira ehdotti lausunnossaan, että tupakkalain 11 §:n 1 momentin 5 kohta eli sellaisten lisäaineiden kieltö, joilla on CMR-ominaisuuksia polttamattomassa muodossa, laajennettaisiin koskemaan savuttomia nikotiinituotteita. Myös BAT katsoi, että ainesosat, joilla on CMR-ominaisuuksia, tulisi kieltää nikotiinipusseista.

Philip Morris Finland Oy:n ja Haypp Group AB:n lausuntojen mukaan pH:ta säätelevien lisäaineiden käyttämistä nikotiinipusseissa ei tulisi kieltää, vaan niissä tulisi asettaa pH:lle ylä- ja alarajat tuotteen toimivuuden varmistamiseksi.

4 momentti: Asetuksenantovaltuus

Oikeusministeriö huomautti, että 25 a §:n 4 momentiksi ehdotettu sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuus mauista, jotka ovat omiaan houkuttelemaan nuoria, antaisi sosiaali- ja terveysministeriölle huomattavaa harkintavaltaa. Oikeusministeriön lausunnon mukaan tätä ei voida pitää teknisluonteisena sääntelynä, kuten esitysluonnoksessa on esitetty. Asetuksenantovaltuus olisi perustellumpaa sosiaali- ja terveysministeriön sijasta osoittaa valtioneuvostolle.

Kansanterveysjärjestöt, Suomen Kuntaliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry sekä tupakka- ja nikotiiniteollisuuden edustajat eivät kannattaneet sosiaali- ja terveysministeriön valtuutta antaa asetuksella tarkempia säännöksiä nuoria houkuttelevista mauista. Valtuus aiheuttaisi epävarmuutta ja ennakoimattomuutta liiketoiminnassa. Asetuksen päivittäminen ja valvonta veisi viranomaisten resursseja.

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

Makuaineita koskevan sääntelyn tulisi olla tarkkarajaista. Lausunnoissa kannatettiin sitä, että kiellettyjen makuaineiden listan asemesta tulisi säätää sallittujen makuaineiden listasta. Tämän listan ulkopuoliset maut olisivat kiellettyjä.

Valvira totesi lausunnossaan pitävänsä makujen kieltä ehdotetussa muodossaan mahdottomana, joten sillä ei ollut säädösvallan delegoinnista lausuttavaa.

29 a § Ilmoitukset savuttomista nikotiinituotteista

Ehdotettu muutos nähtiin pääosin kannatettavana.

BAT ehdotti, että ilmoituksiin tulisi lisätä vaatimus mm. myrkyllisyyteen liittyvän riskiarvion tekemisestä.

Tukes toi esille, että nikotiinipusseista tulee tehdä myös kemikaalilain mukainen kemikaali-ilmoitus Tukesille, ja huomautti, että tietojen ilmoittaminen kahdessa eri ilmoituksessa eri viranomaisille ja eri rekistereihin ei olisi tarkoituksenmukaista viranomaisvalvonnan eikä toiminnanharjoittajien kannalta.

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä huomautti, että ilmoitusmenettelyssä tulisi pyrkiä yhtenäisiin käytäntöihin muiden tupakkalain piirissä olevien tuotteiden ilmoitusten osalta. Siten ilmoitus tulisi tehdä kuusi kuukautta ennen kuin tuote saatetaan markkinoille. Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry näki riittäväksi sen, että ilmoitus tehtäisiin vasta ennen tuotteen tuomista markkinoille.

Päivittäistavarakauppa ry piti ehdotettua ilmoitusvelvollisuutta savuttomista nikotiinituotteista sinänsä kannatettavana, mutta vähittäismyyjien omavalvonnan toteuttamisen kannalta haasteellisenä. Päivittäistavarakauppa ry ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry pitivät tärkeänä ilmoitusvelvollisuutta siitä, että valmistaja ja maahantuojat kantavat täyden vastuun vähittäismyyntiin toimitettavien nikotiinipussien laadusta ja turvallisuudesta.

Helsingin kaupunki toi esille, että ilmoituksiin tulisi sisältyä myös mahdollisuus tarkastaa tuotteiden pakkaukset ennakkoon ennen markkinoille saattamista.

29 b § Myyntimäärät savuttomista nikotiinituotteista

Kansanterveysjärjestöt ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry kannattivat ehdotusta.

Tukes näki ehdotetun velvollisuuden toimittaa Valviralle tiedot myyntimääristä vuosittain päällekkäiseksi kemikaalilain 22 §:n ilmoitusvelvollisuuden kanssa. Muilla viranomaisilla ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa.

Yksityishenkilön antaman lausunnon mukaan ehdotus tulisi hylätä.

30 § Eräitä muita tuotteita koskevien tietojen toimittamisen tapa, malli ja ajankohta

Tukes piti tärkeänä mahdollisten tietojärjestelmäpäivitysten yhteydessä pyrkiä mahdollisuuksien mukaan huomioimaan, miten voitaisiin teknisesti välttää se, ettei päällekkäisiä tietoja tarvitse toimittaa useille eri viranomaisille. Muut lausunnonantajat kannattivat esitystä tai jättivät siitä lausumatta.

31 § Vähittäismyyntipakkauksia koskeva yleissäännös

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä ilmoitti kannattavansa esitystä. Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotettuun säännökseen lausuttavaa.

Myrkytystietokeskus ehdotti, että nikotiinipussien myyntipakkauksissa tulisi olla turvasulkimet sekä riittävät varoitusmerkinnät, jotta nikotiinipussit eivät päätyisi lasten ulottuville.

Tukes huomautti, että CLP-asetukseen perustuvat merkinnät asettavat vaatimuksia myös nikotiinipussien vähittäismyyntipakkauksille, mutta tarkoituksenmukaisempaa olisi kuitenkin soveltaa pakkauksiin tupakkalain säännöksiä.

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

Liikennepalvelukauppiat ry:n mukaan vähittäismyyntipakkauksille asetetut rajoitukset asettaisivat Suomen heikompaan kilpailuasemaan naapurimaihin verrattuna.

Valvira ehdotti, että säännöksessä tarkennettaisiin mahdollisuutta luovuttaa sikareita irrallisena suhteessa vähittäismyyntipakkauksien vaatimuksiin, erityisesti jäljitettävyyteen sekä yhdenmukaisuuteen.

39 a § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen merkinnät

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä, Suomen Kuntaliitto sekä Kenvue pitivät ehdotusta vähittäismyyntipakkausten merkinnöistä kannatettavana. Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotettuun säännökseen lausuttavaa.

Tukes ehdotti, että säännöksissä tulisi tarkentaa sitä, miten CLP-asetuksen ja tupakkalain vaatimuksia merkinnöistä on tarkoitus soveltaa rinnakkain. Ehdotetut vaatimukset ovat Tukesin mukaan osin ristiriidassa CLP-asetuksen vaatimusten kanssa. Valtiovarainministeriö huomautti, että savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntipakkausten pakollisten merkintöjen kokoa ja sijoittelua koskevan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen valmistelussa tulisi huomioida, että verotuksen valvonnan kannalta oleellisille hintalipukkeille ja vähittäismyyntihintamerkinnöille jää tilaa vähittäismyyntipakkauksissa.

BAT ja Tupakkateollisuusliitto ry ehdottivat, että ehdotetun 39 a §:n 1 momentin 1 kohtaa tulisi muuttaa siten, että ainesosat, joiden pitoisuus on tuotteessa pieni ja jää alle tietyn prosenttimäärän, tulisi voida merkitä kattotermin alle. Tämä varmistaisi liikesalaisuuden suojan.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Päivittäistavarakauppa ry, Liikennepalvelukauppiat ry sekä osa tupakka- ja nikotiiniteollisuuden edustajista vastustivat ehdotettua savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntipakkausten ulkoasujen yhdenmukaistamista (ns. plain packaging). Yhdenmukaistaminen kiristäisi liikaa kotimaista lainsäädäntöä suhteessa naapurimaiden lainsäädäntöön, mikä lisäisi harmaatuontia.

Hengitysliitto ry esitti, että vähittäismyyntipakkauksissa edellytettäisiin merkintää ”ei nikotiinikorvaushoito -tuote” niihin nikotiinituotteisiin, joihin ei sovelleta lääkelakia. Nikotiinin käytön lopettamiseen tukea hakeva henkilö erottaisi tällöin selkeämmin nikotiinikorvaushoitotuotteet kuluttajatuotteista.

39 b § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä, Kuntaliitto sekä Kenvue kannattivat nikotiinipussien vähittäismyyntipakkausten ulkoasun yhdenmukaistamista ja sääntelyä ehdotetulla tavalla. Nikotiinipussien myyntipakkausten ulkoasusta tulisi tehdä mahdollisimman vähän houkuttelevia.

Tukes piti tärkeänä, että sääntelyssä huomioitaisiin CLP-asetuksen vähittäismyyntipakkauksia koskevat vaatimukset ja niiden päällekkäisyys suhteessa ehdotettuun sääntelyyn. Lisäksi tulisi harkita, tulisiko kaikissa markkinoilla olevissa nikotiinipussien vähittäismyyntipakkauksissa oltava turvasulkimet sekä merkintä siitä, että tuote tulee säilyttää lasten ulottumattomissa.

Tupakkateollisuuden edustajat, Liikennepalvelukauppiat ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry sekä Vapers Finland ry vastustivat ehdotettua savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntipakkausten ulkoasujen yhdenmukaistamista. Se kiristäisi liikaa kotimaista lainsäädäntöä suhteessa naapurimaiden lainsäädäntöön, mikä lisäisi harmaatuontia. Yhdenmukaistetut myyntipakkaukset eivät Vapers Finland ry:n mukaan vähentäisi niiden houkuttelevuutta. Imperial Brands Finland Oy:n mukaan vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamisessa tulisi ottaa huomioon myös eri perusoikeuksien suhteellisuusarviointi.

39 c § Savuttoman nikotiinituotteen ulkoasu

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä sekä Kenvue kannattivat esitystä siitä, että sääntely ulotettaisiin koskemaan myös itse savuttoman nikotiiniuutteen ulkoasua.

THL katsoi lausunnossaan, että myös nikotiinipussien paino tulisi yhdenmukaistaa. Jos nikotiinin enimmäismäärä asetetaan grammakohtaisesti, on tärkeää, että yhden pussin paino vastaa tai on mahdollisimman lähellä yhtä grammaa, jotta kuluttajan on helpompaa seurata annoksittain kulutetun nikotiinin määrää.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry ja yksityishenkilö vastustivat ehdotusta. BAT:n mukaan savuttomien nikotiiniuutteen ulkonäön sääntely ei saisi olla liian rajoittavaa, koska nikotiinipussien muoto ja pintamateriaali vaikuttavat merkittävästi tuotteen suorituskykyyn, tehokkuuteen ja käytettävyyteen. Yhtiö ehdotti yhdessä Päivittäistavara-kauppa ry:n kanssa, että nikotiinipussien ulkoasua tulisi säädellä siten, että ulkoasu ei saa olla sellainen, että se on omiaan houkuttelemaan nuoria.

Yksityishenkilö vastusti ehdotusta. Myyntipakkauksen ulkonäöllä ei ole vaikutusta kulutustottumuksiin ja siihen kohdistuvat rajoitukset vaikeuttavat elinkeinon harjoittamista.

40 § Varoitusmerkintöjä koskeva poikkeus ulkomaanliikenteessä

Ehdotusta kannatettiin yleisesti. Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Yksityishenkilö vastusti ehdotusta.

44 § Vähittäismyynnin luvanvaraisuus

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä sekä Kenvue kannattivat savuttomien nikotiiniuutteen myynnin luvanvaraisuutta. Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Valvira toi esille, että myynnin luvanvaraisuus on välttämätön väline muiden säännösten valvomiseksi ja että ehdotus tulee edellyttämään tietojärjestelmämuutoksia. Helsingin kaupunki ehdotti, että säännöksessä kiellettäisiin lisäksi tupakkalain alaisten tuotteiden määräaikainen myynti.

48 § Ilmoitus nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiiniuutteen vähittäismyynnistä

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Ehdotus sai kannatusta viranomaisilta ja kansanterveysjärjestöiltä.

Päivittäistavara-kauppa ry lausui, että ilmoituksen tulisi olla kaikissa tapauksissa maksuton.

Osa viranomaisista ja Suomen Kuntaliitto ry katsoivat, että myyntiluvan laajentamisen koskemaan savuttomia nikotiiniuutteen tulisi olla maksullista, sillä tästä aiheutuu kunnan viranomaisille lisätyötä. Valvira, Kuopion kaupunki, Ylivieskan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue ja Suomen Kuntaliitto ry toivat esille, että valvontaviranomaisen tulisi voida periä maksu kaikista ilmoituksen käsittelyyn liittyvistä toimenpiteistä riippumatta siitä, onko aikaisempi myyntilupa myönnetty vanhan vai uuden tupakkalain voimassaolon aikana.

50 § Tukku-myynnin ilmoituksenvaraisuus

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä ilmoitti kannattavansa ehdotusta. Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa.

Valvira toi esille yleisenä huomiona, että tukku-myynnin sääntelyä olisi aiheellista täsmentää. Helsingin kaupunki ehdotti, että savuttomien nikotiiniuutteen tukku-myynnin tulisi olla hakemuksenvaraista voimassa olevan tupakkalain 45 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla.

52 a § Tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiiniuutteen maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa.

Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä piti ehdotusta kannatettavana. Valvira huomautti kuitenkin lausunnossaan, että ehdotus on ristiriidassa lain makuaineita koskevan sääntelyn kanssa. Itse savuttomissa nikotiinituotteissa saisi olla tiettyjä makuaineita, mutta tuotteita, joilla savuttomia nikotiinituotteita voitaisiin maustaa näillä mauilla, ei saisi myydä.

Päivittäistavarakauppa ry korosti, että tulisi olla selkeää, miten kielletyt tuotteet rajattaisiin sellaisista tuotteista, joiden myynti on laillisesti sallittua elintarvikkeena tai elintarvikelisiä aineena.

Tupakkateollisuuden edustajat sekä Liikennepalvelukauppiat ry vastustivat ehdotusta. Tuotteiden pH-arvoa säätelevien lisäaineiden käyttö tulisi sallia, koska ne tekevät savuttomista nikotiinituotteista varteenotettavan vaihtoehdon tupakalle. Lisäaineiden kieltäminen lisäisi savuttomien nikotiinituotteiden harmaatuontia.

53 § Kielto myydä alaikäiselle

Ehdotusta pidettiin yleisesti kannatettavana. Etenkin kansanterveysjärjestöt, mutta myös osa viranomaisista, kannattivat vahvasti sitä, että kaikkien tupakka- ja nikotiinituotteiden myynnin alaikäraja tulisi nostaa 18-vuotiaasta 20-vuotiaaseen. Sama ikäraja koskisi myös tuotteiden maahantuontia ja hallussapitoa. Tämä ehkäisisi nuorten tupakoinnin aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä nuorten parissa. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö on tutkimusten valossa suosittua etenkin nuorten keskuudessa.

THL:n lausunnon mukaan suuri osa tupakkakokeiluista ja aloittamisesta tapahtuu 20 ikävuoteen mennessä, jolloin nuoren kehittyvät aivot ovat erityisen herkät nikotiinin vaikutuksille. Korkeampi ikäraja voisi ehkäistä toisen asteen opiskelijoilla ilmenevien koulutusryhmien välisten erojen syntymistä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytössä. Korkeampi ikäraja voisi lisäksi vähentää tupakkalain alaisten tuotteiden välittämistä alaikäisille, sillä myös hakijoiden olisi oltava aiempaa vanhempia.

58 § Etämyynnin kielto

Viranomaiset, kansanterveysjärjestöt, Nordic Nicotine Pouches Alliance, Päivittäistavarakauppa ry ja Suomen Kuntaliitto ry pitivät kannatettavana, että etämyynnin kielto laajennettaisiin koskemaan myös savuttomia nikotiinituotteita. Osa viranomaisista huomautti kuitenkin, että etämyyntikiellon valvominen saattaisi olla haastavaa.

Nikotiinipussivalmistajat vastustivat ehdotusta. Kielto asettaisi etämyyntiä harjoittavat kotimaiset ja ulkomaiset yritykset eriarvoiseen asemaan kivijalkamyymälöihin verrattuna. Tämä olisi myös EU-lainsäädännön vastaista. Etämyynnin kiellon siirtymäajasta lausuttiin vielä erikseen jäljempänä voimaantulo-otsikon alla.

59 § Tullihuutokaupalla myynnin kielto

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana. Tulli ehdotti lausunnossaan, että säännös ulotettaisiin koskemaan myös tupakkalain 64 §:ssä mainittuja eräitä nikotiinia sisältäviä nesteitä eli nesteitä, joiden nikotiinipitoisuus on yli 20 milligrammaa millilitrassa tai joilla on lääkelain 3 §:n 1 momentin mukainen käyttötarkoitus.

60 § Tukku myynnin rajoitukset

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana. Helsingin kaupunki ehdotti, että tukuille säädettäisiin velvollisuus pitää rekisteriä tahoista, joille savuttomia tupakkatuotteita on myyty jäljitettävyyden varmistamiseksi.

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

62 § Alaikäisiä koskeva maahantuontikielto

Ehdotusta pidettiin yleisesti kannatettavana. Osa kansanterveysjärjestöistä painotti, kuten esitetyn 53 §:n yhteydessä, että tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja nikotiinia sisältäviä tupakan vastikkeiden maahantuonti- ja hallussapitokieltoa koskeva ikäraja tulisi nostaa 18-vuotiaasta 20-vuotiaaseen.

Tulli ehdotti, että alaikäisiä koskeva maahantuontikielto ulotettaisiin kattamaan myös tupakkalain 64 §:ssä mainitut eräät nikotiinia sisältävät nesteet.

63 § Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden maahantuontikielto

Viranomaiset, kansanterveysjärjestöt, Päivittäistavarakauppa ry, Liikennepalvelukauppiat ry ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry kannattivat pääosin ehdotusta.

Moni kansanterveysjärjestöistä ehdotti kuitenkin, että nuuskan, purutupakan ja nenänuuskan maahantuonti tulisi kieltää matkustajatuonnissa kokonaan. Osa järjestöistä piti lisäksi lausunnoissaan 500 gramman enimmäisrajaa liian korkeana. Valtiovarainministeriö huomautti, ettei esitysluonnoksesta ilmene, miten kyseiseen grammamäärään päädytty, ja esitystä tulisikin täydentää tältä osin.

Valvira toi esille, että ehdotuksen seurauksena yhdessä 67 §:ään ehdotetun uuden 1 momentin 4 kohdan kanssa voi olla se, että maahantuonnin määrälliset rajat eivät tosiasiallisesti laske. Matkustajatuonnissa kompensoitaisiin määrällisen rajan laskua uudella tuoteryhmällä, jolloin maahan saisi yhä jatkossakin tuoda enintään yhden kilogramman savuttomia ja nikotiinipitoisia tuotteita (esimerkiksi 500 grammaa tupakkakasvia sisältäviä annospusseja sekä 500 grammaa nikotiinipitoisia annospusseja).

Vapers Finland ry ja yksityishenkilö vastustivat ehdotusta, sillä se tulisi edelleen kasvattamaan harmaatuontia sekä laittomia markkinoita rajoittaessaan voimakkaasti nuuskan ainoan laillisen hankintakanavan käyttöä.

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita

Lausunnonantajat kannattivat yleisesti ehdotusta. Varsinais-Suomen hyvinvointialue ehdotti, että säännöksessä mainittaisiin lisäksi myös savuttomien nikotiinituotteiden maustamiseen tarkoitetut tuotteet.

Kotkan kaupunki huomautti, että ehdotus edellyttää resursseja tilaajaliikenteen ja maahantuonnin valvontaan.

Valo SWE Oy vastusti ehdotusta, koska säännöstä olisi mahdotonta valvoa ja se olisi lisäksi vapaan kaupan periaatteen vastainen.

66 § Matkustajatuonnin aikarajat

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana.

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Maahantuonnille asetettuja määrällisiä rajoituksia pidettiin lausunnoissa yleisesti kannatettavina. Osa kansanterveysjärjestöistä kuitenkin piti savuttomien nikotiinituotteiden enintään 500 gramman maahantuontimahdollisuutta yhdistettynä muiden tupakkatuotteiden maahantuonnin enimmäismääriin liian korkeana. Sen nähtiin mahdollistavan henkilökohtaiseen käyttöön kohtuuttoman suuren määrän maahantuonnin. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Savuton Suomi 2030 -verkosto ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto ehdottivat, että savuttomia nikotiinituotteita saisi tuoda maahan enintään 250 grammaa vuorokaudessa.

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

Valo SWE Oy korosti, että säännöksessä tulisi täsmentää, saako Suomeen tuoda sen makuisia nikotiinipusseja, jotka on Suomessa kielletty.

74 § Yleiset tupakointikiellot

Lausunnonantajat kannattivat yleisesti ehdotusta siitä, että myöskään savuttomia nikotiinituotteita ei saisi käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä leikkikentillä. Useassa lausunnossa kuitenkin tunnistettiin käyttökiellon valvonta haastavaksi toteuttaa.

Osa viranomaisista sekä Suomen Syöpäyhdistys ry ehdottivat, että myös inhaloitavien tuotteiden käyttö olisi muiden tupakkatuotteiden tapaan kiellettyä tupakkalain 74 §:n mukaisesti riippumatta siitä, käytetäänkö sähkösavukkeen avulla höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiininestettä vai nikotiinitonta nestettä.

Opetushallituksen lausunnon mukaan tehokas puuttuminen sähkötupakan käyttöön edellyttäisi, että tupakkalain 74 §:n mukainen kiello koskisi kaikkea sähkösavukkeen käyttöä siitä riippumatta, sisältääkö sähkösavuke nikotiininestettä vai nikotiinitonta nestettä.

Osa kansanterveysjärjestöistä ehdotti, että käyttökielto laajennettaisiin esitysluonnoksessa mainittujen paikkojen lisäksi koskemaan myös uimarantoja sekä niiden tilojen ulkoalueita, joissa järjestetään nuorisolain mukaista toimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö ehdotti, että listaan lisättäisiin nuorisotilat, sisä- ja ulkoliikuntapaikat sekä kaikki muut tilat, joissa järjestetään toimintaa lapsille. Valvira piti tarpeellisena, että 74 §:n 3 momentissa tarkoitettut tilat määriteltäisiin tarkemmin esimerkiksi lausumalla, että säännöksessä tarkoitetaan oppilaitoksen hallinnassa olevia sisä- ja ulkotiloja.

Yksityishenkilö vastusti ehdotusta.

80 § Tupakointikieltoa koskevat opasteet

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana.

Yksityishenkilö vastusti ehdotusta.

81 § Tupakointikieltojen toimeenpano

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana.

DAT Lääkärit tupakkaa vastaan -verkosto ja Varsinais-Suomen hyvinvointialue toivat esille, että lainsäädännön tulisi mahdollistaa tupakka- ja nikotiinituotteiden haltuunotto alaikäisiltä oppilailta koulupäivän aikana.

Yksityishenkilö vastusti ehdotusta.

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet viranomaiset ja kansanterveysjärjestöt pitivät ehdotusta pääosin kannatettavana. Valvira ja Suomen Kuntaliitto ry viittasivat esityksessä ehdotettuun 48 §:ään ja toivat esille, että uusien tuotteiden eli savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynnin ilmoittamisen tulisi olla aina maksullista toiminnanharjoittajille, joilla on jo ennestään ollut vähittäismyyntilupa. Ilmoituksen tekemisen tulisi olla maksullista riippumatta siitä, onko toiminnanharjoittajalle myönnetty myyntilupa vanhan vai voimassa olevan tupakkalain aikana.

Päivittäistavarakauppa ry vastusti ehdotusta ja katsoi, että vähittäismyyntiä koskevan ilmoituksen tekemisen tulisi olla kaikissa tapauksissa maksutonta.

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

91 § Tupakkalain valvontamaksut

Viranomaisten ja kansanterveysjärjestöjen mukaan valvontamaksujen periminen ehdotetulla tavalla voisi johtaa savuttomien nikotiinituotteiden myyntipisteiden määrän kasvamiseen. Siksi osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä sekä Suomen Kuntaliitto ry ehdottivat, että savuttomien nikotiinituotteiden lisäämisestä vähittäismyyjän valikoimaan perittäisiin aina oma erillinen 500 euron valvontamaksunsa riippumatta siitä, mitä tupakkalaissa säänneltyjä tuotteita toiminnanharjoittajalla olisi jo ennestään ollut myynnissä. Valvontamaksuja tulisikin lausunnonantajien mukaan periä tavalla, joka ei kannusta savuttomien nikotiinituotteiden lisäämiseen myyntivalikoimaan.

Valvira toi esille, että savukkeiden ja nikotiinipussien valvontamaksujen yhdenmukaisuutta koskevana tarkasteluasteikkoina ei tulisi pitää tuotteiden kappalemäärää vaan niiden nikotiinipitoisuutta. Savuttomille nikotiinituotteille tupakkalain 91 §:ssä esitetty valvontamaksu olisi 1/10 (10 %) siitä maksusta, joka on säädetty tupakkatuotteille ja nikotiininesteille, mikä ei kohtelisi eri tuoteryhmiä yhdenvertaisesti.

Liikennepalvelukauppiat ry, Päivittäistavarakauppa ry, Tupakkateollisuusliitto Ry ja yksityishenkilö vastustivat ehdotusta, sillä valvontamaksun korottaminen ehdotetulla tavalla olisi kohtuutonta. Valvontamaksun periminen ehdotetulla tavalla ohjaisi vähittäismyyjiä lisäksi ottamaan myyntiin myös nikotiininesteet, kun ne haluavat myydä nikotiinipusseja, ja johtaisi myös myyntipisteiden vähenemiseen. Päivittäistavarakauppa ry ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry ehdottivat, että vähittäismyyjältä tulisi voida periä enintään 500 euron valvontamaksu per toimipaikka ja samalla valvontamaksulla tulisi voida myydä kaikkia tupakkatuotteita, nikotiinipusseja ja nikotiininesteitä.

BAT ehdotti, että savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynnistä perittävän valvontamaksun tulisi olla enintään 100 euroa vuodessa myyntipistettä kohden.

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana.

97 § Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana.

Helsingin kaupunki ehdotti lausunnossaan, että vähittäismyyntilupa tulisi voida peruuttaa myös tilanteissa, joissa elinkeinonharjoittaja myy vähittäismyyntipaikassaan tupakkatuotteita, vaikka on vähittäismyyntilupahakemuksessa ilmoittanut myyvänsä vain nikotiininesteitä tai savuttomia nikotiinituotteita.

Valo SWE Oy vastusti ehdotusta. Valo SWE Oy:n lausunnon mukaan niitä säännöksiä, joiden rikkomisen seurauksena vähittäismyyntilupa peruutettaisiin, olisi mahdotonta tai hyvin vaikeaa valvoa.

100 § Myyntikielto

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana.

Valvira ehdotti, että ehdotetun säännöksen 1 momentin 4 kohtaa muutettaisiin niin, että myös tupakkalain 91 §:n 4 momentissa tarkoitetun maksun laiminlyönti voisi johtaa savuttoman nikotiinituotteen tai muun 91 §:n 4 momentissa tarkoitetun tuotteen myyntikieltoon.

Päivittäistavarakauppa ry katsoi, että lisäys on perusteltu, mutta raskas hallinnollinen toimenpide kokonaiskustannuksiltaan.

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

109 § Tupakan myyntirikos

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana.

DAT Lääkärit tupakkaa vastaan -verkosto toi lausunnossaan esille, että tupakan markkinointirikkomus (tupakkalain 110 §) ja tupakan markkinointirikos (tupakkalain 111 §) ovat lievästi sanktioituja. Suomen Syöpäyhdistys ry:n mukaan tulisi pohtia myös savuttomien nikotiinituotteiden ja nuuskan välittämisen vastikkeetta sisällyttämistä tupakan myyntirikoksen piiriin.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että esityksen perusteluita tulisi täydentää rangaistavaksi säättämisen osalta. Nyt myyntirikkomusta koskevan 109 §:n 1 kohdan muutoksia perustellaan tuotteen myrkyllisyydellä ja voimakkaalla riippuvuuden aiheuttamisella. Momentin 3 ja 4 kohdan muutoksia ei erikseen perustella. Perusteita olisi syytä täydentää sen osalta, ovatko kyseiset nikotiinipusseihin kohdistuvat luovuttamisteot yhtä moitittavia kuin muihin tupakkalaissa tarkoitettuihin tuotteisiin kohdistuvat tunnusmerkistön mukaiset teot.

113 § Tupakointirikkomus

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa.

Osan kansanterveysjärjestöistä ehdotti, että säännöstä tulisi laajentaa savuttomien nikotiinituotteiden osalta: sen alaan tulisi ottaa myös EU-uimarannat ja niiden tilojen ulkoalueet, joissa järjestetään nuorisolain mukaista toimintaa.

Oikeusministeriö toi esille, että ehdotettuja 113 §:n muutoksia sakonuhkaisesta rikkomuksesta ei erikseen ole perusteltu esitysehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa.

117 § Myyntipäällykset

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana.

118 § Hallussapitokielto

Ehdotusta pidettiin yleisesti kannatettavana. Osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä ehdotti kuitenkin, että hallussapidon ikäraja tulisi nostaa 20 vuoteen. Lisäksi lausunnoissa toistui se, että hallussapitokiellon valvonnan helpottamiseksi kielto tulisi laajentaa koskemaan kaikkia tupakan vastikkeita. Esimerkiksi energianuuskia ja kertakäyttöisiä, nikotiinitonta nestettä sisältäviä sähkösavukkeita on vaikeaa tunnistaa ja erottaa hallussapitokiellon piiriin kuuluvista tuotteista, mikä tekee hallussapitokiellon toimeenpanemisesta hyvin haastavaa.

119 § Hävittäminen

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut ehdotuksesta lausuttavaa. Asiasta lausuneet pitivät ehdotusta kannatettavana. Tulli ehdotti lausunnossaan, että säännös laajennettaisiin koskemaan myös tupakkalain 64 §:ssä mainittuja eräitä nikotiinia sisältäviä nesteitä.

Voimaantulo

Suurimmalla osalla lausunnonantajista ei ollut esitetystä voimaantulosta lausuttavaa.

Tukes piti lausunnossaan siirtymäaikoja tarpeellisina. Tukes toi kuitenkin myös esille, että esitetyn 25 a §:n kuuden kuukauden siirtymäaika olisi tarpeeton, jos säännös tulisi voimaan ehdotetun sisältöisenä siten, että tuotteiden nikotiinirajaa ei nykyisestä valtioneuvoston päätöksestä laskettaisi. Tukes kannatti lausunnossaan mahdollisimman lyhyttä siirtymäaikaa vähittäismyyntipakkauksen pakollisille

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

merkintävaatimuksille (39 a §:n 1 momentti) ja pakkauksia koskeville vaatimuksille (39 a §:n 2—4 momentti, 39 b § ja 39 c §) sekä mahdollisuutta ryhtyä noudattamaan tupakkalakia jo heti sen voimaantulosta vähittäismyyntipakkauksen merkintöjen ja muun ulkoasun osalta. Tukes pyysi huomioimaan tuoteilmoitusten (29 a §) ja myyntimääräilmoitusten (29 b §) osalta, että näiden säännösten siirtymäaikoja voisi linjata suhteessa kemikaalilain mukaisiin ilmoitusvelvoitteisiin.

Päivittäistavarakauppa ry ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry pitivät siirtymäaikoja kannatettavina, jotta toiminnanharjoittajilla olisi mahdollisuus varautua uuden sääntelyn vaatimuksiin.

Päivittäistavarakauppa ry:n mukaan etämyynnin kieltö tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian: etämyyntikiellon siirtymäsäännöksissä tulisi huomioida tupakan valmisteverotusta koskevat lakimuutokset ja näiden voimaantulon ajankohta.

Helsingin kaupunki piti lausunnossaan vähittäismyynnin luvanvaraisuudelle ja tukkumyynnin ilmoituksenvaraisuudelle ehdotettua kolmen kuukauden siirtymäaikaa haastavana kuntien näkökulmasta. Se ehdotti lausunnossaan, että siirtymäajaksi säädettäisiin elinkeinonharjoittajille kolme kuukautta, jonka aikana ilmoitus tulisi tehdä. Tämän ajan jälkeen kunnilla olisi vielä kolme kuukautta aikaa käsitellä ilmoitukset ja tallentaa myyntiluparekisteriin muuttuneet lupatiedot.

Tukes, osa tupakkayhtiöistä ja R-kioski Oy ehdottivat, että etämyynnin kieltö astuisi voimaan heti ehdotetun lain voimaantulosta ilman kuuden kuukauden siirtymisaikaa.

Muuta kommentoitavaa?

Viranomaisten ja kansanterveysjärjestöjen lausunnoissa toistui kanta siitä, että savuttomia nikotiinituotteita ei tulisi terveydelle haitallisina tuotteina esityksen mukaisesti vakiinnuttaa Suomen markkinoille. Lausunnoissa korostettiin edelleen sitä, että terveydelle haitallisten nikotiinipussien myynnin salliminen on ristiriidassa tupakkalain 1 §:n tavoitteen kanssa, joka on tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen Suomessa. Esityksen nähtiin olevan myös ristiriidassa Suomen tähänastisen tupakkapolitiikan kanssa. Lausunnoissa korostettiin sitä, että kun markkinoilla on enemmän nikotiinituotteita, lisääntyvät myös nikotiinin käytöstä aiheutuvat moninaiset terveyshaitat. Lausunnoissa toistui lisäksi huoli siitä, että nikotiinipussien käyttäminen houkuttelee erityisesti nuoria ja näkemys siitä, että kaikkien tupakkalain alaisten tuotteiden ikäraja tulisi nostaa 18-vuotiaasta 20-vuotiaaseen.

Oikeusministeriön lausunnon mukaan esitysluonnoksessa oli tunnistettu ehdotuksen kytkeytyminen useaan perusoikeuteen ja sen perustelut vaikuttivat ministeriön mukaan asianmukaisilta ehdotettujen muutosten perustelemiseksi suhteessa perustuslakiin.

Valtiovarainministeriö huomautti lausunnossaan, että esityksen arviot ehdotettujen lakimuutosten taloudellisista vaikutuksista ovat epävarmoja. Muutosten verotuloja lisäävä vaikutus voi jäädä arvioitua pienemmäksi. Samoin esitysluonnoksen viranomaisvaikutuksissa olisi tullut arvioida tarkemmin kunnille ja aluehallintovirastoille esityksestä aiheutuvia lisäkustannuksia ja mahdollisia lisäresurssitarpeita.

THL:n mukaan esityksessä luodaan merkittäviä odotuksia siitä, että lakimuutos edistäisi tupakoivien henkilöiden siirtymistä nikotiinipussien käyttäjiksi, millä odotettaisiin olevan erilaisia myönteisiä vaikutuksia. Esityksessä ei kuitenkaan huomioitu sitä, että tupakoinnin lopettajille tarkoitettuja annospussimuotoisia nikotiinikorvausvalmisteita on ollut jo usean vuoden ajan kattavasti myynnissä päivittäistavarakaupoissa. Tupakoinnin väheneminen aikuisväestössä on hidastunut viime vuosina. THL arvioi, että nikotiinipussien myynnin sallimisen olennaisimmat vaikutukset rajautunevat ensisijaisesti nuuskaajien mahdolliseen siirtymiseen nikotiinipussien käyttäjiksi.

Valvira ehdotti lausunnossaan, että 4, 46, 48 ja 50 §:ssä tarkoitettuja muutosehdotuksia tarkennettaisiin. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden myynnistä

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

(593/2016) 4 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohtia tulisi muuttaa siten, että omavalvontasuunnitelmaan tulisi sisällyttää myös voimassa olevaa säännöstä vastaavat kuvaukset, jotka koskevat savuttoman nikotiinituotteen ilmoituksia sekä vähittäismyyntipakkauksia.

Tulli piti lausunnossaan tärkeänä, että nikotiinipussien ja nuuskan samankaltaisuudesta johtuen nikotiinipussien matkustajatuontia koskevien rajoitusten ja etämyynnin kiellon tulisi olla lähes yhdenmukaisia nuuskan vastaavien rajoitusten kanssa. Tulli nosti lausunnossaan esille esityksen haasteita valvonnan kannalta, sekä myös esityksen vaikutuksia Tullin omaan toimintaan.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue ehdotti lausunnossaan, että tupakkalain 68 §:n markkinointikielto tulisi laajentaa koskemaan myös savuttomia nikotiinituotteita.

Tampereen kaupunki ehdotti lausunnossaan tupakkalain 79 §:ää tupakointikiellon määrittämisestä asuntoyhteisöön muutettavaksi siten, että myös asuntoyhteisö voisi määrätä tupakointikiellon tietyissä tilanteissa.

Kotkan kaupunki toi esille, että lakihankkeessa olisi tullut kuulla lapsia ja nuoria paremmin sekä arvioida laajemmin esityksen vaikutuksia lapsiin, koska savuttomilla nikotiinituotteilla voi olla merkittäviä terveyshaittoja etenkin lapsille ja nuorille.

Suomen Kuntaliitto ry korosti lausunnossaan tupakkalain valvontamaksuja koskevan muutoksenhaun monimutkaisuutta, mikä aiheuttaa turhaa hallinnollista taakkaa kunnissa.

Osa kansanterveysjärjestöistä ehdotti, että nikotiinipussit otettaisiin osaksi jätelain laajennettua tuottajavastuuta ja valmistajat veloitettaisiin korvausvastuuseen nikotiinipusseista aiheutuvista jätehuollon kustannuksista.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto ja Savuton Suomi 2030 –verkosto viittasivat lausunnoissaan WHO:n tupakkapuitesopimukseen ja lausuiivat, että nikotiinipussien laajan vähittäismyynnin salliminen on osin ristiriidassa puitesopimuksen veloitteiden kanssa.

Hengitysliitto ry ehdotti, että tupakka- ja nikotiinituotteiden pakkauksiin voitaisiin lisätä näiden tuotteiden käytön lopettamisessa tukevan valtakunnallisen tukipalvelun (Stumpin) yhteystiedot.

Liikennepalvelukauppiat ry piti lausunnossaan hallituksen esityksen tavoitteita eli nuorisokäytön, harmaatuonnin ja laittoman kaupan ehkäisyä sekä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, onnistuneina.

Vapers Finland ry kyseenalaisti lausunnossaan esityksessä esitettyjä huolenaiheita ja nikotiinin haittavaikutuksia terveydelle. Järjestön mukaan ei ole tieteellistä näyttöä esim. siitä, että nikotiinin käyttö lisää leikkaukskomplikaatioiden riskiä ja pidentäisi toipumis- ja sairaalassaoloaikaa, tai siitä, että nikotiinin käyttö voisi johtaa nuorten mielenterveysongelmien lisääntymiseen.

Tupakkateollisuuden edustajat korostivat omissa lausunnoissaan sitä, että savuttomat nikotiinituotteet ovat vähemmän haitallisia kuin poltettavat nikotiinituotteet. Siksi savuttomien nikotiinituotteiden sääntely tulisi olla sellaista, joka säilyttää ne houkuttelevampana vaihtoehtona niitä haitallisemmille tuotteille. Esitetyt tupakkalain muutokset eivät tukisi tätä tavoitetta. Tupakkateollisuus ry:n lausunnon mukaan nikotiinipussien laillistaminen on vähentänyt nuuskan käyttämistä sekä sen matkustajatuontia.

Auralaki Ky piti lausunnossaan esitystä huonosti valmisteltuna. Valmistelussa ei oltu arvioitu riittävästi esityksen vaikutuksia eri tahoihin, saati esitetty sen vaihtoehtoisia toteuttamistapoja. Esityksessä esitetyt arviot sen taloudellisista vaikutuksista eivät lausunnon mukaan perustu tutkittuun tietoon.

Valo SWE Oy:n lausunnon mukaan lausuntopyyntö olisi tullut toimittaa laajemmin alan kaupallisille toimijoille. Yhtiön lausunnossa korostettiin esityksen ongelmallisuutta etenkin perustuslain näkökulmasta:

Maiju Vallittu, harjoittelija

VN/11255/2023

ehdotettu sääntely rajoittaisi voimakkaasti useita perusoikeuksia kuten sananvapautta, omaisuuden suoja, elinkeinonvapautta ja oikeutta toimeentuloon.

Yksityishenkilö piti esityksen käsityksiä nikotiinin haitoista ovat liioiteltuina ja virheellisinä. Esityksessä ei tuotu myöskään esille riittävästi nikotiinia käyttävien aikuisten näkökulmaa, joiden oikeuksien rajoittamisesta esityksessä on kyse.